

ת"פ 27173/10/18 - מדינת ישראל נגד ג.י. שקד חברה קבלנית לבנין בע"מ 2. יהודה גניאל

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ת"פ 27173-10-18

01 מאי 2023

לפני:

סגנית הנשיאה, השופטת רות צדיק

המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד ששון יצחק ואח'

-

הנאשמים:

1. ג.י. שקד חברה קבלנית לבנין בע"מ 2. יהודה גניאל
ע"י ב"כ: עו"ד דן טוניק ועו"ד כוכבה גבזה-חרס

החלטה

1. לפני בקשת הנאשמים להכריע בבקשה לקבלת חומר חקירה לפי סעיף 74(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - **חסד"פ**).

2. הנאשמים מבקשים להעמיד לעיון העתק מהתיק המצוי בנציבות שירות המדינה שנוהל בעניינה של עדת התביעה, גב' ליאת שבתאי, מפקחת עבודה אזורית, מחוז ירושלים (להלן - **גב' שבתאי**), וכן העתקים של הליכים משמעותיים שנוהלו בעניינה. בהתאם לסעיף 74(ד) לחסד"פ התבקש בית הדין להורות למאשימה להעמיד תחילה את המסמכים המבוקשים לעיונו.

הרקע לבקשה

3. ביום 11.10.18 הגישה מדינת ישראל - משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן - **המאשימה**) כתב אישום כנגד הנאשמת וכן כנגד מר יהודה גניאל, בעלים ומנהל בחברה (להלן - **הנאשם**).

4. ביום 29.5.19 הגישה המאשימה כתב אישום מתוקן.

5. על פי כתב האישום המתוקן נמצאו הליקויים והעבירות הבאים: הנאשמת לא דאגה כי כל עבודות הבניה יתבצעו בהנהלתו הישירה והמתמדת של מנהל העבודה, ולא הודיעה למפקח האזורי עם התחלת פעולת הבניה מהו שמו, גילו, מענו והשכלתו של מנהל העבודה; הנאשמת לא הציגה במקום בולט לעין באתר, שלט המפרט את שם מבצע הבניה, שם מנהל העבודה, מענם ומהות העבודה המבוצעת; הנאשמת לא גידרה משטח עבודה ומדרכת מעבר מהם עלול אדם ליפול לעומק העולה על 2 מטר; הנאשמת לא בדקה כל פיגום לקביעת יציבותו והתאמתו למטרה לה הוא נועד כפי הנדרש; הנאשמת לא דאגה כי הציוד ומיתקנים חשמליים הנמצאים או המותקנים באתר יתאימו לדרישות חוק החשמל ותקנותיו; הנאשמת העסיקה אדם ללא לבוש מתאים להגנת עור גופו, וכן העסיקה אדם ללא נעליים מתאימות למניעת חדירת מסמרים או עצמים חדים; הנאשמת לא מסרה מידע עדכני לעובדים בדבר סיכונים במקום ובפרט בדבר הסיכונים הקיימים בתחנת העבודה בה מועסק העובד; הנאשמת לא קיימה הדרכה לעובדים בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם באמצעות איש מקצוע; הנאשמת לא ניהלה פנקס הדרכה במקום העבודה הכולל את הפרטים הנדרשים; הנאשמת לא מסרה תמצית מידע בכתב לעובדים בדבר הסיכונים במקום העבודה או בכל מקום בו עלול העובד להיחשף להם; הנאשמת העסיקה עובדים ללא הדרכה, ואפשרה שימוש בחומר או בציוד שיש בהם סיכונים ללא שניתנו לגביהם מידע והדרכה, ולא נעשו סימונים, בהתאם לתקנות; הנאשמת לא הדריכה את העובד על ידי מדריך עבודה בגובה בתחומי העבודה בגובה; הנאשמת לא סיפקה את הציוד והאמצעים הנדרשים לביצוע העבודות המפורטות בתקנות כשהם במצב תקין; הנאשמת לא פיקח ולא דאג למניעת עבירות אלו. נטען כי הנאשמים ביצעו 13 יחידות עבירה כל אחד, וכי במעשיהם ובמחדליהם סיכנו את ביטחונם, שלומם וחיייהם של העובדים באתר ואחרים.

6. ביום 16.2.23 ניתנה הכרעת דין בעניינם של הנאשמים. הנאשמת הורשעה בעבירות הבאות:

א. אי מינוי מנהל עבודה באתר, ואי מתן הודעה בכתב למפקח עבודה על מינויו של מנהל העבודה עם התחלת פעולת הבניה- בניגוד לתקנה 2 לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), התשמ"ח-1988 (להלן - **תקנות הבטיחות בעבודה**) וסעיפים 191 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תש"ל-1970 (להלן - **פקודת הבטיחות בעבודה**).

ב. העדר שילוט באתר- בניגוד לתקנה 7 לתקנות הבטיחות בעבודה וסעיפים 191 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

ג. העדר גידור משטחי עבודה ומדרכות מעבר- בניגוד לסעיפים 9(א) ו-5(ג) לתקנות הבטיחות בעבודה וסעיפים 191 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

ד. אי בדיקת פיגום לקביעת יציבותו והתאמתו למטרה שלה נועד- בניגוד לסעיפים 20(א) ו-5(ג) לתקנות הבטיחות בעבודה וסעיפים 191 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

ה. הציוד, אביזרים ומיתקנים חשמליים שנמצאו או הותקנו באתר לא התאימו לדרישות חוק החשמל והתקנות שהותקנו לפיו, תקנות החשמל ולתקנים הישראליים שעניינם חשמל כמשמעותם בחוק

התקנים- בניגוד לתקנה 163(א) לתקנות הבטיחות בעבודה וסעיפים 191 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

ו. העסקת אדם ללא לבוש מתאים- בניגוד לתקנות 192 ו-5(ג) לתקנות הבטיחות בעבודה וסעיפים 191 ו-225 לפקודת הבטיחות בעבודה.

ז. אי ניהול פנקס הדרכה- בניגוד לתקנה 1, 6 ו-15 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה.

ח. אי מתן הדרכה בגובה לעובד ע"י מדריך עבודה בגובה, בניגוד לתקנה 5(2) ו-6(א) לתקנות עבודה בגובה, וסעיפים 191 ו-225 לפקודה.

7. הנאשם הורשע בעבירה של אי נקיטה באמצעים סבירים ונאותים למניעת העבירות שביצעה הנאשמת- בניגוד לתקנה 5(ג) לתקנות הבטיחות בעבודה וכן בניגוד לסעיף 36(ה) לחוק ארגון הפיקוח על העבודה.

8. ביום 13.3.23 הגישו הנאשמים בקשה לזימון עדים מטעמם. במסגרת בקשה זו חזרו הנאשמים על טענתם באשר לניגוד עניינים שנפל אצל גב' שבתאי בעניינים. צוין, כי לימים נפתח נגד גב' שבתאי הליך משמעתי בנציבות שירות המדינה, העוסק בין היתר, בניגודי עניינים בהם הייתה מצויה במסגרת עבודתה.

9. על בסיס טענות אלו בקשו הנאשמים כי בית המשפט יורה על זימון של גב' שבתאי, נציג נציבות שירות המדינה וכן נציג אמרכלות של המאשימה לשמיעת טיעונים לעונש, כעדים מטעם ההגנה. עוד התבקש בית הדין להוראות לעדים, מכוח ס' 74 לחוק, ולכל הפחות מכוח סעיף 108 לחוק, להביא עימם לדיון העתקים של התיק בנציבות שירות המדינה שנוהל בעניינה של גב' שבתאי וכן העתקים של הליכים משמעותיים שנוהלו בעניינה של גב' שבתאי.

10. ביום 26.3.23 הגישה המאשימה תגובתה. המאשימה התנגדה לזימון העדים לאור העובדה כי לא ניתן לשמוע עדותם בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - **חוק העונשין**), הקובע כי קיומן של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה יהיה בהתאם לראיות אשר הובאו בשלב בירור האשמה, ובשלב זה לא ניתן להביא ראיות נוספות אלא בהתקיים החריגים המנויים בסעיף. עוד הדגישה המאשימה כי בקשת הנאשמים אינה עומדת בהגדרות המנויות בסעיף 40 לחוק העונשין. בנוסף, החומרים המבוקשים בבקשה אינם חוסים תחת הגדרת חומרי חקירה לפי סעיף 74 לחסד"פ ומטרת זימון של העדים מטעם הנאשמים היא הציג באופן בלתי ראוי את עבודת המפקחת בטענה שביצעה פעולות חקירה בהיותה בניגוד עניינים. טענה אשר הועלתה פעמיים על ידי הנאשמים ונדחתה על ידי בית הדין בהכרעת הדין מיום 16.2.23 והן בהחלטת כבוד השופטת דרוקר ביום 19.8.21.

11. בהחלטה מיום 26.3.23 בית הדין הכריע בבקשה ופסק כדלקמן:

"לאחר עיון בבקשה ובתגובה לה להלן החלטתי:

1. ראשית יובהר כי לא ברור הכיצד גיליון הרשעות של מפקחי המאשימה הוא בגדר חומר חקירה בתיק מושא הליך זה, וכיצד יש בו לתרום לאישום או זיכוי הנאשמים.

2. שנית, הבקשה אינה עומדת בתנאי סעיף 40' לחוק העונשין, תשל"ז-1977, משלא מתקיימים החריגים להבאת ראיות נוספות בשלב הטיעונים לעונש. כמו כן ככל שמטרת העדויות היא לבחון את פעולות המפקחת, סוגיות אלו כבר נדונו והוכרעו במסגרת ההליך.

3. לאור האמור לעיל הבקשה נדחית."

12. במסגרת שלב הטיעונים לעונש, ביום 27.3.23 התקיים דיון במעמד הצדדים במהלכו בא כוח הנאשמים בקש לקבל את חומר החקירה בהתאם לסעיף 74 לחסד"פ. בנוסף, לשאלת בית הדין השיב כי המידע המבוקש בנוגע לגב' שבתאי בשלב זה של ההליך יהיה רלוונטי לשאלת גזירת העונש, ולא תהיה לו השלכה על הכרעת הדין, מבלי לפגוע בטענות אחרות שיש או שיהיו לנאשמים.

13. עוד צוין על ידי בא כוח הנאשמים כי: "ככל ואמצא מידע מיוחד במסגרת הבקשה על גב' שבתאי אני לא אשתמש בו בערעור על הכרעת הדין, כתוספת למה שנטען בעבר" (עמ' 23, ש' 1-2). בתגובה השיבה המאשימה כי הצדדים מצויים בשלב הטיעונים לעונש ולאחר הכרעת הדין על כן, לא ניתן להגיש בקשה לפי סעיף 74 לחסד"פ לאחר בירור האשמה במסגרתה הורשעו הנאשמים, על בסיס ראיות שהוגשו. אשר לגב' שבתאי, טענה המאשימה כי לא מדובר בהרשעה פלילית אלא בהרשעה משמעתית, וככל שהיא קיימת, היא אינה חוסה תחת חומר הראיות.

14. בהתאם להחלטת בית הדין, בא כוח הנאשמים הגיש בקשה לקבלת חומר חקירה לפי סעיף 74 לחסד"פ ביום 30.3.23. תגובת המאשימה הוגשה ביום 18.4.23.

טענות הנאשמים בבקשה

15. במסגרת טענות ההגנה העלו הנאשמים טענה להגנה מהצדק בשל ניגוד עניינים שהייתה מצויה בו החוקרת, גב' ליאת שבתאי, אשר המליצה על הגשת כתב אישום נגד חשודים להם סכסוך עם חבר של אביה, וכן העלמת חומר חקירה מתיק חקירה.

16. חרף העובדה שלא הייתה מחלוקת בעניין הקשר של גב' שבתאי לסכסוך הנ"ל, בית הדין דחה בהכרעת הדין את טענות הנאשמים בכל הקשור לסעד שהתבקש והוא ביטול כתב האישום. למרות החלטת בית הדין, אין באמור כדי למנוע מהנאשמים לטעון בעניין גם כסיבה להקלה בעונש, וככלל על פי הפסיקה אין מניעה מהגשת טענה של הגנה מן הצדק בכל שלב של ההליך.

17. בעניינה של גב' שבתאי נוהלו ונפתחו הליכים משמעותיים, לרבות בנציבות שירות המדינה, בין היתר בנוגע לניגוד העניינים בהם הייתה מצויה במסגרת עבודתה. הנאשמים מציינים למען הסר ספק, כי המידע לא היה מצוי בידיהם עד לשלב זה והם לא היו יכולים לדעת אודותיו בשקידה סבירה.

18. הנאשמים הוסיפו כי חומר שנאסף או נרשם במסגרת בירור התלונות שהוגשו בנציבות שירות המדינה וגיליונות הרישום הפלילי או המשמעתי הקיימים בעניינה של גב' שבתאי- מהווים חומר חקירה החב גילוי, אם מתקיים בהם "מבחן הרלוונטיות". קרי, אם בתוכם או זיקתם לאישום יש לתועלת להגנת הנאשמים. ככל שיש במסמכים אלה כדי ללמד על ניגוד עניינים בפועלה של גב' שבתאי, וודאי שיש בכך כדי להשליך על הגנת הנאשמים בשלב גזירת העונש. עוד עולה כי הבקשה רלוונטית לאור סעיף 40א(9) לחוק העונשין, לפיו במסגרת גזירת העונש, יש לקחת בחשבון גם נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובכלל זה- התנהגות רשויות אכיפת החוק.

19. הכרעת הדין, כמו גם החלטות בית הדין מימים 19.8.21 ו-9.9.29, לא דחו את טענות הנאשמים, כי גב' שבתאי נהגה בניגוד עניינים בטיפול בחקירה נגד חשודים שמסוכסכים עם חבר של אביה ולא קבע ממצאים עובדתיים בטענה זו, אלא קבע שאין בטענות כדי לבטל את כתב האישום, מקום בו גב' שבתאי לא היא שהחליטה על הגשת כתב האישום.

20. אשר לעיתוי הגשת הבקשה טענו הנאשמים כי סעיף 74 לחסד"פ אינו קובע מועד שבו על הנאשם להעלות בקשתו ולא אוסר על נאשם להעלות בקשתו לכל אורך ההליך (עפ"א 36217-11-15 **אביר - מ"י** (19.2.16)(להלן - **עניין אביר**)).

21. הנאשמים הוסיפו כי אין מחלוקת כי היה מקום להגיש את הבקשה בשלבים מוקדמים של ההליך, אולם לא די בהגשתה באיחור מהטעם שלא היה בידי הנאשמים מידע אודות קיומם של הליכים משמעותיים כנגד גב' שבתאי, כדי לדחותה. כמו כן, אין לדחות את הבקשה בשל האיחור בהגשתה, בפרט כאשר מדובר בחומר חקירה שלא גולה והנאשמים לא היו יכולים לדעת כי הוא קיים. בשים לב לחשיבות שיש למסמכים המבוקשים כשיקול לעונש ובשים לב להצהרת הנאשמים כי יעשו שימוש במסמכים המבוקשים רק לצורך שלב העונש ולא יעשו בהם שימוש בכל הנוגע לקביעת אחריותם בהכרעת הדין, יש לקבל את הבקשה.

טענות המאשימה

22. עיון בבקשה מלמד כי אין ולא היה כל בסיס לטענת הנאשמים לפיה שינוי המסגרת הדיונית של בקשתם

לקבלת החומרים והגשתם תחת הכותרת "בקשה לפי סעיף 74 לחסד"פ", יש בו כדי לשנות ממסקנת בית הדין בהחלטתו מיום 26.3.23, לפיה אין בסיס להיעתר לבקשה. כמו כן, אין בית הדין יושב כערכאת ערעור על החלטותיו שלו.

23. בקשת הנאשמים לקבל ולעיין בעותק מתיק נציבות שירות המדינה ומהליכים משמעותיים שנוהלו בעניינה של גב' שבתאי, מטרתה לסייע בידם לקבל הקלה בעונש ולא בשאלת קביעת אחריותם, כפי שהצהירו בפתח בקשתם וכפי שהצהירו לפרוטוקול. מדובר בטענה שעלתה בעבר על ידי הנאשמים ונדחתה בשלוש החלטות שונות (החלטת כב' השופטת שגית דרוקר מיום 19.8.21, הכרעת הדין מיום 16.2.23, וכן החלטת בית הדין על גבי הבקשה לזימון עדים מיום 26.3.23). חרף האמור, ועל אף שלא הופיע בבקשה שבנדון כל חידוש לעומת הבקשות הקודמות שנדחו, מצאו הנאשמים להעלות הטענה בפעם הרביעית, בשלב הטיעונים לעונש.

24. כדי להצדיק את הבקשה בשלב מאוחר זה של ההליכים, לאחר שנדחתה במספר הזדמנויות, טענו הנאשמים שהמידע שברשותם לא היה מצוי בידיהם עד לשלב זה והם לא היו יכולים לדעת על אודותיו בשקידה סבירה. עוד טענה המאשימה כי לא נמצא זכר לאותו מידע חדש, קונקרטי, שעומד לרשותם היום ואשר יש בו כדי להצדיק דיון מחדש בטענה זו שנדחתה זה מכבר.

25. מדובר במסע דיג ותו לא, ואין בידי הנאשמים גם היום, ולו בדל של ראייה שתבסס את טענותיהם. ניסיונם הפסול של הנאשמים לגשש באפלה בתקווה למצוא דבר מה שסייע להם, עומד בניגוד לתכלית החוק וההלכה הפסוקה, כאשר בנוסף לכך הטענה במהותה אינה מתיישבת עם מבחן השכל הישר.

26. סעיף 74 לחסד"פ מעגן את זכותו של נאשם לעיין בחומרים המצויים בידי גורמי החקירה והתביעה והנוגעים לאישומים המיוחסים לו. הוא מהווה את אחת היסודות החיוניים, המבטיחים את זכותו של הנאשם להליך הוגן, כאשר הרציונל העומד מאחורי הסעיף הוא שזכות העיון תתרום לצמצום פערי הכוחות המובנים בין התביעה לבין ההגנה, ותאפשר לנאשם לנהל את הגנתו בצורה מיטבית. כפי שנפסק בשורה ארוכה של פסקי דין, היקפה של זכות העיון אינו אינסופי ואין הדבר אומר שכל חומר המצוי בידי הרשות החוקרת או התביעה ייחשב לחומר חקירה. בעניין זה מפנה המאשימה לקביעת בית המשפט העליון בעניין בש"פ 1378-20 **יניב זגורי - מדינת ישראל** (7.4.20), לעניין הגדרת חומר חקירה ונטל השכנוע.

27. החומר המבוקש אינו חלק מחומר החקירה או הראיות שנאספו בתיק ואינו מופיע ברשימת המסמכים שבתיק. מעבר לכך, החומר המבוקש גם אינו מצויה בידיה של הרשות החוקרת או התביעה. הודגש, כי משרד העבודה מגיש כתבי אישום בתיקי חקירה פלייט, בשונה מנציבות שירות המדינה, שהיא זרוע נפרדת, העוסקת בחקירות משמעותיות, במסגרת פרוצדורה אחרת לגמרי ובסוגיות משפטיות אחרות ממשרד העבודה.

28. הנאשמים לא צירפו טענו או הצביעו על קיומה של ראייה ממשית אחת, כלשהי, שתצדיק העברתו של

החומר לידיהם, לא בשלב ההוכחות ולא במסגרת הבקשה. יתרה מכך, לא הובהרה הרלוונטיות של אותו מידע לתיק הספציפי. בעניין זה הפנתה המאשימה לעניין עפ"א 2232-12-18 **לופט אסתר המלכה בע"מ - מדינת ישראל** (13.1.19) וכן לפסיקת בית המשפט העליון בבג"צ 9264/04 **מדינת ישראל - בית המשפט השלום בירושלים** (6.6.05).

29. החומר המבוקש אינו רלוונטי והזיקה בינו לבין האישום רופפת, ואף לא ברור ולא הוכח כי יש בו כדי לסייע בהגנת הנאשמים. מבחינה מהותית, המסקנה הנטענת על ידי הנאשמים היא כי ככל שימצא שגב' שבתאי עמדה בניגוד עניינים בהקשר אחר, יש בכך כדי להקל בעונשם בתיק הספציפי. מסקנה זו שגויה ואינה עומדת בתנאי הפסיקה, לפיהם על הנאשם להצביע על הרלוונטיות של החומר לתיק הספציפי בעניינו.

30. בבש"פ 6717/12 **מדינת ישראל - ברוך אהרון** (18.12.12) קבע בית המשפט העליון כי אין לאפשר לנאשמים גישה לחומר שאינו נכנס בגדר חומר חקירה מובהק, כאשר עולות אפשרויות הגנה ערטילאיות שלא רואים בסופן את תכליתן. עוד מפנה המאשימה לעניין בש"פ 4109/13 **מדינת ישראל - פביאן דה פס** (7.7.13).

31. העובדה שטענת הנאשמים כלפי המפקחת נדחתה באופן מנומק בשלוש החלטות שונות, לאחר שגב' שבתאי עמדה לחקירה נגדית, וכן העובדה שהטענה מועלית בשלב הטיעונים לעונש, לאחר שנקבעה אשמתם של הנאשמים במסגרת הכרעת הדין מדברות בעד עצמם ומחזקת את חוסר הרלוונטיות של החומר המבוקש לתיק. עוד נטען, כי לא במקרה הנאשמים לא הציגו ולו מקרה אחד שבו בית המשפט אפשר לנאשם לקבל חומר חקירה לאחר סיום הליך בירור האשמה. כך אף משתמע מלשונו של סעיף 74 לחסד"פ לפיו, זכות העיון בחומר החקירה הינה לאחר שהוגש כתב אישום וביחס לחומר הנוגע לאישום, וכן ר' הוראות ס' 40' לחוק העונשין, עליה עמד בית הדין בהחלטתו הדוחה את הבקשה לזימון עדים.

32. לא היה מקום להגיש את הבקשה, אף מבלי להתייחס לשאלת מועד הגשתה, וזאת לאור הכרעת בית הדין בעניין זה ובהיעדר קיומה של ראייה חדשה שתבסס את טענתם.

דין והכרעה

33. סעיף 74 לחסד"פ הרלוונטי לעניינינו, קובע כדלקמן:

"(א) (1) הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו; בסעיף זה, 'רשימת כל החומר' - לרבות ציון קיומו של חומר שנאסף או שנרשם בתיק שאינו חומר חקירה ושל חומר שנאסף או שנרשם בתיק שהוא חסוי על פי כל דין, וכן פירוט של סוג החומר כאמור, נושאו והמועד

שבו נאסף או נרשם, ובלבד שאין בפירוט האמור לגבי חומר חסוי כדי לפגוע בחיסיון לפי כל דין; היו בחומר כמה מסמכים מאותו סוג העוסקים באותו עניין, ניתן לפרטם יחד כקבוצה, תוך ציון מספר המסמכים הנכללים בקבוצה;

.....

(ב) נאשם רשאי לבקש, מבית המשפט שאליו הוגש כתב האישום, להורות לתובע להתיר לו לעיין בחומר שהוא, לטענתו, חומר חקירה ולא הועמד לעינוו.

34. הפסיקה העניקה פרשנות מרחיבה למונח חומר חקירה בשורה של פסקי דין. כך למשל, בבג"ץ 620/02 התובע הצבאי הראשי - בית הדין הצבאי לערעורים (29.5.03) בית המשפט העליון עמד על הדברים הבאים:

"... ההנחיה שניתנה בפסיקתנו באשר לזיהוי של "חומר חקירה" שעל התביעה חובה למסרו לנאשם, הותירה שוליים רחבים גם למקרים שבהם החומר שבמחלוקת אינו קשור במישרין לאישום או לנאשם, והרלוונטיות שלו לאישום היא גבולית. גישה זו מבוססת על הטעם שתכליתה של זכות העיון של הנאשם היא לאפשר לו לממש את הזכות למשפט הוגן וליתן לו הזדמנות מלאה להתגונן מפני האישומים המיוחסים לו. לפיכך יכללו בגדר חומר כזה גם "...ראיות השייכות באופן הגיוני לפריפריה של האישום..." (בג"ץ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל (להלן - פרשת אל הוזייל [2]), בעמ' 129; בש"פ 4157/00 נמרודי נ' מדינת ישראל [3], בעמ' 632-633). ככלל, כאשר מדובר בחומר שעל-פי טיבו אינו חומר חקירה במובהק, אך הוא נאסף במהלך החקירה, הרי בהיעדר מניעה עקב פגיעה בזכויותיו של אדם אחר, או פגיעה באינטרס מוגן אחר, יפעל הספק בעניין זה לטובת הנאשם, והחומר ימסר לו."

35. בית הדין הארצי בפסיקתו התייחס לסוגיה זו ופסק כי:

"...בית המשפט אינו אמור להביא בחשבון אפשרויות הגנה ערטילאיות שאינן נראות לעין, או כאשר הרלבנטיות של החומר לתביעה היא רחוקה ושולית (עניין אלהוזייל). בית המשפט לא יתיר "מסע דיג" בלתי ממוקד אחר חומר, מתוך תקווה ספקולטיבית של ההגנה שמא ואולי ימצא באותו חומר סיוע לנאשם (עניין אלהוזייל; עניין מסראווה; עניין בן ארי; עניין ברקו, פסקה 23; בג"ץ 620/02 התובע הצבאי הראשי נ' בית הדין הצבאי, פ"ד נז(4) 625 (2003) (להלן: עניין התצ"ר); בש"פ 1372/96 דרעי נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 177, 183-184 (1996)). הביטוי לפיו "אין חקר לתבונת סניגור" אינו מפתח לקבלת כל חומר, מקום בו מדובר באפשרויות הגנה ערטילאיות שאינן נראות לעין (עניין התצ"ר); בש"פ 6717/12 מדינת ישראל נ' אהרון [פורסם בנבו] בפסקה 11 (18.12.2012))."

[עניין שיינר- בש"פ 8252 מדינת ישראל - ליאל שיינר (23.1.2014), המאוזכר על ידי בית

הדין הארצי בפסיקתו בעניין אביר].

36. לאחר עיון בטענות הצדדים, מצאתי כי דין הבקשה להידחות. כפי שניתן להיווכח מעיון בבקשת הנאשמים, אין בידם כל מידע חדש אשר יש בו כדי להצדיק הגשת הבקשה בשלב זה של ההליך. דומה כי מדובר בהשערות בלבד, וכי לא ידוע לנאשמים אם החומר המבוקש על ידם כלל יכול להועיל להם. כפי שהפנתה בצדק המאשימה בתגובתה, הבקשה מנוסחת באופן המתאר את האפשרות שאולי יהא בחומר המבוקש כדי ללמד על ניגוד עניינים (ר' ס' 14 לתגובת המאשימה).

37. כעולה מהבקשה, הנאשמים תולים תקוותם בכך שחומר חקירה המצוי בידה של רשות אחרת, נציבות שירות המדינה, בנוגע לתלונות שהוגשו כנגד גב' שבתאי, ביחס לתיקים אחרים, יהא בו כדי לסייע לנאשמים בתיק דנן. זאת, מבלי שהנאשמים הצביעו על הרלוונטיות של החומרים המבוקשים על ידם, או על קשר של החומר המבוקש לתיק מושא הדיון לפיכך, לא הונחה בפניי תשתית מינימלית לקביעה כי מדובר בחומר חקירה. (אשר למבחן הקובע לסיווגו של חומר כ"חומר חקירה" ולעריכת איזון בין יכולת הנאשם להתגונן לבין שמירה על זכויותיהם של עדים ומתלוננים ר' הפירוט בעניין בשפ 6740/13 **מדינת ישראל - פלוני** (19.1.14)).

38. לא נעלמה מעיניי טענת הנאשמים והפנייתם לעניין אוחיון נדב (24961-11-10) **אוחיון נדב - לול שירותים וחסיונים בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל** (10.6.2014)). לאחר עיון בפסק הדין אני סבורה כי לא ניתן להקיש מן האמור בו לעניינו. על פי המנוי בעובדות פסק הדין באותו מקרה כתב האישום הוגש בעקבות ביקורת שנערכה במשק השייך לחברה. נטען על ידי העוררים כי הביקורת נערכה מטעמים זרים וכי במהלך הביקורת פעלו מפקחי התמ"ת ושוטרי משטרת ההגירה תוך הפרה של הוראות החוק. צוין, **כי בשל טענות אלו**, פנו העוררים לגורמים שונים, ביניהם נציבות שירות המדינה וכן מנהל יחידת הסמך לעובדים זרים במשרד התמ"ת, ונערכו בירורים שונים בנוגע לתלונתם. עוד צוין, כי התקיימה חקירה, בין היתר, על ידי נציבות שירות המדינה.

39. אם כן, עולה מעובדות המקרה, כי התלונות שהועברו לגורמים השונים, הן עקב אותו מקרה מושא הדיון שהובא בפני בית הדין. עם זאת, ובמובחן משאירע בעניין אוחיון נדב, במקרה דנן, אין טענה בפי הנאשמים כי יש בחומר המבוקש מידע הנוגע לאירוע מושא כתב האישום. על פניו, לא נטען אם כן כי יש בחומר המבוקש כדי לתמוך בטענות הנאשמים ועל כן לא צלחו הם את מבחן הרלוונטיות. אין מדובר בחקירה שהתנהלה בנציבות שירות המדינה בנוגע לאירועים הנזכרים כתב האישום, אלא בירור על אודות תלונות משמעותיות שנוהלו בעניינה של גב' שבתאי, בנוגע לתיקים אחרים שטיבם לא הובהר בפניי.

40. אם כן, לא מצאתי כל רלוונטיות בחומר המבוקש על ידי הנאשמים לצורך גזר הדין. עוד אציין כי ממילא המסמכים המבוקשים אינם מצויים בידי התביעה וכן קיים חשש שמסירתם תפגע באופן בלתי מידתי וללא הצדקה מספקת בזכויות צדדים שלישיים.

41. יפים לעניינינו הדברים אשר נקבעו על ידי כב' השופטת קרן כהן, בענין תפ (חי') 24733-01-21 **מדינת ישראל - רשות האוכלוסין וההגירה - אחמד חמודיאן דיאב** (4.3.21), במסגרתו נדונה הבעייתיות הרבה הטמונה בקבלת בקשה מסוג זה בשל השלכות הרוחב שלה, וכך נפסק:

" לסיכום אציין כי לטעמי אם תתקבל הבקשה לעיון בגיליונות המרשם הפלילי או המשמעתי של המפקחים, הדבר יוביל לכך שכל אימת שיוגש כתב אישום יוטל על המאשימה להעביר לעיון הנאשם את גיליונות המרשם הפלילי והמשמעתי של כל המפקחים שערכו את הביקורת, מבלי שהוא ידרש להצביע על קיומה של אפשרות קונקרטיה שהדבר יועיל להגנתו, לבד מן הטענה הכללית שאם יימצאו הרשעות במרשם הפלילי או המשמעתי של המפקחים יהיה בכך כדי לערער את מהימנותם. תוצאה זו תגרום לכך שלא יינתן משקל לזכויותיהם של העדים בהליך הפלילי. אני סבורה שלא ניתן לקבל זאת ושאין להפוך את המאשימה לנאשמת אך ורק בעקבות הגשת כתב אישום וללא סיבה קונקרטית לכך שגילוי המסמכים עלול לסייע להגנתו של הנאשם."

(ר' ס' 36 להחלטה).

42. אשר לעיתוי הגשת הבקשה - סעיף 74(א)(1) לחסד"פ קובע במפורש כי **"... רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו..."**. כלומר, מלבד הדרישה שחומר החקירה נוגע באישום, קיימת דרישה לפיה העיון בחומר החקירה ייעשה בכל זמן סביר אך לא נקבע מועד להגשת בקשה לעיון בחומר חקירה.

43. עם זאת, כפי שאף צוטט על ידי הנאשמים, בענין אביר, בית הדין הארצי חזר והבהיר כי בהיעדר נסיבות מיוחדות, יש להגיש את הבקשה בסמוך להגשת כתב האישום. להלן לשון החלטת בית המשפט העליון, כפי שצוטטה על ידי בית הדין הארצי בענין באביר:

"אכן, החוק אינו קובע מועד להגשת בקשה לעיון בחומר החקירה כאמור בסעיף 74, אך באת כוח העורר לא חלקה על כך שבהעדר נסיבות מיוחדות יש להגישה בסמוך להגשת כתב האישום ועם מתן האפשרות לעיין בחומר הראיות. כך יש ללמוד גם מהגיונם של דברים וגם ממקומו של סעיף 74 בחוק סדר הדין הפלילי. זהו הכלל, אך אין לך כלל שאין לו חריג. יכולות להיות נסיבות יוצאות דופן בהן יש הצדקה לסטות מהכלל, כגון, כשמתברר במהלך המשפט שלא כל חומר החקירה הועבר לסניגור. אין בכוונתי למצות את רשימת החריגים. בתי המשפט כוחם עמם לעשות צדק.... הגשת בקשה לעיין בחומר חקירה במהלך שמיעת הראיות (קל וחומר לקראת סיומן) משבשת סדרי משפט תקינים. לא השתכנעתי כי במקרה שלפנינו הייתה הצדקה לסטות מהכלל הרגיל, ובכך די כדי לדחות את הבקשה.... גם לגוף העניין לא מצאתי פגם בהחלטתו של בית המשפט. אין המדובר אלא במסע דייג. החומר המבוקש אינו בידי המאשימה."

אם יש בידי ההגנה טענה שהמאשימה לא חקרה כדבעי ולא ביררה את כל שהיה צריך לברר, מקומה של טענה כזו בסיכומים. ... (בש"פ 3484/04 חזן נ' מדינת ישראל (21.4.2004), פסקאות 8 ו-9, ההדגשות שלי ר.ר., וכן ראו בש"פ 2051/08 פלוני נ' מדינת ישראל (12.3.2008); בש"פ 4121/10 בן יהודה - מדינת ישראל מיום (26.7.2010)).

44. טרם סיום אבהיר כי אין בידי לקבל את טענת הנאשמים לפיה המידע לא היה מצוי עד עתה בידיהם, וכי לא יכלו לברר מידע בנושא בשקידה סבירה עד למועד זה. הנאשמים לא טענו ועל כן לא הוכחו כי מדובר בחקירות חדשות המתנהלות כנגד גב' שבתאי וברי כי היו יכולים לבצע את הבירורים בנושא בתחילת ההליך ולא בסופו. לדידי, העובדה כי הנאשמים ישבו בחיבוק ידיים ולא ערכו את הבירורים בנושא בתחילת ההליך, ובהגשתם בקשה זו במועד בו הוגשה, יש כדי להביא לסרבולו ולהארכתו של ההליך שלא לצורך.

סוף דבר

45. לאור כל המקובץ, משעה שלא הוכח כי יש לסטות מהכלל לפיו בהעדר נסיבות מיוחדות יש להגיש את הבקשה בסמוך להגשת כתב האישום ועם מתן אפשרות לעיין בחומר הראיות, ומשלא ברור כי המסמכים אותם מבקשים הנאשמים אכן קיימים וכן לא הובהר מדוע יש במסמכים המבוקשים כדי להוות חומר חקירה, דין הבקשה להידחות.

46. לאור התוצאה אליה הגעתי, היה מקום לחייב את הנאשמים בהוצאות המאשימה אולם לפנים משורת הדין אינני עושה כן.

47. טיעונים לעונש ישמעו ביום 16.5.23 שעה 9:00.

ניתנה היום, י' אייר תשפ"ג, (01 מאי 2023), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.